

Oslo kommune
Bymiljøetaten
postmottak@bym.oslo.kommune.no

Oslo 01.02.2021

Deres ref: 20/22201

Vi viser til høringsbrev av 19.november 2020 og takker for invitasjon til å sende våre innspill i høringen.

Lillomarkas Venner har om lag 500 medlemmer og har som formål å verne om Lillomarka som natur- og friluftsområde. Vi jobber blant annet for at markaloven brukes aktivt slik at verdifulle friluftsområder sikres mot forringelse gjennom for eksempel flatehogst, forurensing eller tekniske inngrep. Vi driver også aktivt informasjonsarbeid om marka, naturen og aktiviteter med tilknytning til marka.

Lillomarkas Venner har vært involvert i arbeidet med verdsetting av friluftsområder i Lillomarka. Fire av våre styremedlemmer har vært del av referansegruppen og deltok på møtene på rullerende basis. Referansegruppens arbeid ble ledet av Oslo og Omland Friluftsråd (OOF). Allerede under denne prosessen reagerte vi på at Lillomarka (som de øvrige markaområder i Oslo kommune) ble delt opp i mange nokså unaturlige fragmenter. Denne oppdelingen ble foretatt før referansegruppene møttes til kartlegging og verdsetting. I selve verdsettingsprosessen ble de fleste områder vurdert som svært viktige, men en håndfull områder i Lillomarka ble klassifisert med lavere verdi og det er dette vi stiller spørsmålstegn ved og ønsker å belyse nærmere i dette høringsinnspillet.

Lillomarkas Venner mener at hele marka bør klassifiseres som «svært viktig friluftslivsområde» og ikke fragmenteres kunstig i mange biter.

Bruksfrekvens er anslått for lavt for flere områder

Oslomarka som helhet er Norges mest brukte skogsområde. Den er nærslogen for ¼ del av Norges befolkning. Med en så stor befolkning som bor tett inntil marka må det være en grov feilvurdering at enkelte områder i rapportene betegnes som «lite brukt» i en nasjonal (!) kartlegging av friluftslivsområder. Noen av skogsområdene som i kartleggingen er definert som mindre brukt grenser direkte til tettbebyggelsen og kjennetegnes av et godt etablert nettverk av stier med leirplasser som vitner om omfattende bruk. Vurderingskriteriet «bruksfrekvens» som ble brukt som en av de 7 hovedkriteriene i verdsettingen har helt åpenbart blitt estimert feil i flere markaområder, både i Lillomarka, men også i Øst- og Nordmarka. Det er kanskje ikke så overraskende når kriteriet er så løst definert og gir så stort rom for tolkning. Skjønnnet burde ha blitt supplert med mer kvantitative data, for eksempel basert på tellinger på utfartsparkeringer, annen persontransport, mobiltrafikdata, antall innbyggere som bor i gangavstand fra områdene som er kartlagt eller salg av fiskekort.

Vi ønsker også å peke på at undersøkelsen er gjennomført i senhøst 2019, men siden da har bruken av marka økt ytterligere, både i antall brukere og antall timer. Det er god grunn til å tro at flere har

oppdaget verdien av friluftsliv for egen helse og velvære og vil fortsette med det også etter at epidemien en dag er over.

Opplevelsesverdi ble ikke vurdert uavhengig av bruksfrekvens

Veilederen fra Miljødirektoratet sier at det er nok at et friluftslivsområde får tallverdi 5 på ett av sju hovedkriterier for at det skal bli et «Svært viktig friluftslivsområde» (A). For eksempel vil et område som har fått høyeste verdi (tallverdi 5) på kriteriet «Opplevelseskvaliteter» bli et A-område. Dette selv om tallverdien på de resterende kriteriene er lavere. Dette viktige prinsippet ble IKKE hensyntatt i møtene i referansegruppen for Lillomarka og sannsynligvis heller ikke i referansegruppen for Øst- og Nordmarka. Høy opplevelseskvalitet er definert ved at det finnes mange eller store verdier i form av f.eks. kulturminner, kulturlandskapselementer, spesiell natur (f.eks. eventyrskog), spesiell geologi/landskapsformasjoner, utsiktspunkter eller vann. I referansegruppen vår ble bruksfrekvens gjennomgående lagt til grunn som det avgjørende kriteriet, slik at områder med noe lavere brukerfrekvens men med stor opplevelsesverdi har nærmest «automatisk» har fått lavere totalverdi. Det betyr at disse i utgangspunktet uavhengige kriteriene (opplevelse og bruksfrekvens) i denne kartleggingen av Oslomarka ble satt i sammenheng, slik at områder med høy opplevelsesverdi ble nedgradert når referansegruppen mente at de var lite brukt pga lite tilrettelegging. Dette feilaktige tankemønster ser vi også i verdsettingen av andre markaområder, både i Nordmarka og Østmarka.

Verneområder for friluftsliv i flerbruksplanen for Oslo kommune ble nedgradert

To området i Lillomarka er bitt administrativt vernet som «Verneområder for friluftsliv» i flerbruksplanen for Oslo kommune (Angstkleiva/Bispedal og Breisjøen sørøst/Huken nord, hører til område ID 24 179- Aurevann og ID 134 523 – Breisjøen). I beskrivelsen av denne verneformen står det bland annet: «områdene har høy opplevelsesverdi på grunn av spesielle landskaps- og friluftslivskvaliteter». Begge områder ble allikevel i kartleggingen ikke vurdert som svært viktig for friluftsliv, men fikk bare B-verdi.

Føringen om at «noen markaområder måtte få lavere verdi»

I arbeidet med verdsetting av de enkelte markaområder fikk referansegruppen tydelige føringer fra møteleder at ikke alle områder i marka kan bli verdsatt til «A –svært viktig for friluftsliv», noen områder måtte ha lavere verdi og vi måtte bli enige om hvilke områder det skulle være. Dette førte til at diskusjonene i referansegruppen bar preg av forhandlinger, der de ulike interessegruppene ville sikre høy verdsetting i områder de selv hadde mest interesse i. Friluftslivsinteresser ble i flere av verdsettingene overkjørt i diskusjonene i referansegruppen. Vi ønsker å peke på at denne føringen om at «ikke alle markaområder kan være A-områder» er ikke i tråd til veilederen utarbeidet av Miljødirektoratet. Det er også påfallende at andre kommuner har vurdert hele «sin» del marka som A-område; det gjelder for eksempel Rælingen, Nittedal, Nordre Follo og Bærum (med unntak av regulerte vann).

Manglende konsistens i verdsetting av Oslomarka

Til kartleggingen har kommunen brukt ulike referansegrupper for ulike deler av marka og byområdene. Dette førte til at det ikke er konsistens i verdsettingen fra område til område. Østmarka er nesten i sin helhet vurdert som «A – Svært viktig friluftslivsområde», mens Lillomarka og spesielt Nordmarka har langt flere områder blitt klassifisert med lavere verdi for friluftsliv. Referansegruppen for verdsetting av Lillomarka og Nordmarka hadde en høy andel deltagere fra idrettsorganisasjoner (50 % eller mer) og dette mener vi speiler seg tydelig i resultatet. De fleste av områdene med påstått lavere verdi har lite tilrettelegging for idrett i form av skiløyper og

opparbeidete grusveier. Alle disse områdene har flott natur. Sammensetning av gruppen har dermed gitt en skjevhet i verdsetting av verdifulle naturområder som i utgangspunkt bør verdsettes lik mellom de forskjellige markaområder iht veilederen.

Referansegruppen fikk ikke informasjon om at resultatet skal brukes i fremtidig arealplanlegging

Det er også kritikkverdig at referansegruppen ikke fikk informasjon om at resultatet av denne kartlegging/verdsetting skal brukes direkte i fremtidig arealplanlegging. Det ligger dermed et stort farepotensialet i at enkelte markaområder er vurdert med feil verdi, når resultatet skal brukes som verktøy i beslutninger.

Lillomarkas Venner mener at hele marka bør klassifiseres som «svært viktig friluftslivsområde» og ikke fragmenteres kunstig i mange biter. For å nærmere belyse de områdene i Lillomarka som vi mener har fått uriktig lav verdi, har vi ført opp våre argumenter her i mer detalj og for hver og en område-ID:

ID 23372 Lachmannsfjell: som grenser direkte til bebyggelsen på Kjelsås og flere store utfartsparkeringer på alle de andre kanter, er et mye brukt område til turgåing/løping hele året rundt. Her finnes utallige spennende skogsstier. Store deler av skogen er av typen eventyrskog med grove grantrær, flotte utsiktspunkter og bålplasser, både over byen og over vann. I tillegg finner vi rasmarker av regional naturverdi (B) og spennende klippeformasjoner. Sanatoriestien (et kulturminne) krysser området og fører forbi rasmark, grankjemper, utsiktspunkter, klipper og småvann med intakt lavlandsmyr. Det er derfor helt uforståelig at dette område ikke ble verdsatt med høyeste verdi (5) på kriteriet opplevelsesverdi i tillegg til stor bruksfrekvens. Man møter alltid folk på stiene der, alle dager til alle årstider. Selv etter store snøfall tar det ikke mange timer før stiene er godt tråkket opp av hundeluftere og joggere.

ID 24179 Aurevann - I kartleggingen er dette område beskrevet som en perle i Lillomarka. Område er et lokalt viktig naturområde (C) med bl.a. gammel barskog, rik vegetasjon med mye død ved og vannspeil. Terrenget er variert med mange forskjellige skogsrom, nokså bratt opp fra vannet i vest, kleiver i sør, og flere små stup og myrdrag her og der. Det finnes flere kulturminner og et tett nettverk av mye brukte stier som gjennomvever hele område. Deler av området er administrativt vernet som «Verneområder for friluftsliv» i flerbruksplanen for Oslo kommune (Angstkleiva/Bispedalen). I beskrivelsen av denne verneformen står det bland annet: «områdene har høy opplevelsesverdi på grunn av spesielle landskaps- og friluftslivskvaliteter». Både når det gjelder bruksfrekvens og opplevelsesverdi burde dette område helt klart få høyeste verdi (5).

ID 24182 Stokkvann – selve Stokkvann var en gang en skjult perle, men har i de senere årene blitt oppdaget av turfolket. Den ligger bare 50 meter fra en av de mest brukte turveiene i Lillomarka og kan beskrives som en liten oase. Skogen er like eventyrlig som den i reservatet som grenser til på andre siden av kommunegrensen. Også her er det et tett nettverk av stier som vitner om den store bruken av bla. vannkanten. Som Aurevann bør område klassifiseres med høyeste verdi på både bruksfrekvens og opplevelsesverdi (5).

ID 23778 Åsrygg nord for skytebanen på Årvoll – grenser direkte til tettbebyggelsen og en stor utfartsparkering ved Isdammen, mange stier, flere intensiv brukte bål- og leirplasser i tillegg til barnehagelavvo. Økende bruk pga stor utbygging i boligområde på Årvoll. Bruksfrekvensen er stor, hele året, både på hverdager og i helgene og bør verdsettes som 5 på dette kriteriet nettopp fordi dette område har en jevnt høy bruksfrekvens gjennom hele året. I tillegg har vi i dette område en

geologisk nøkkellokalitet i verdensklasse. Lokaliteten brukes til både forskning og undervisning da den er en viktig kilde til kunnskap om geologiske prosesser om Oslofeltets dannelse. Med dette har hele området svært varierte opplevelsesverdier og også besøkende fra hele landet. Området bør klassifiseres som svært viktig friluftslivsområde.

ID 24970 og 134523 Breisjøen (vann og grønn korridor): begge områdene har fått samme beskrivelse i dokumentene som er lagt ut på høring og beskriver bare selve innsjøen og ikke de store turområdene som grenser til. Kartet i høringsdokumentene er for dårlig for å finne ut av hvor grensen mellom de 2 områdene egentlig går. Området 24970+134523 inneholder selve Breisjøen, et større skogsareal kloss til tettbebyggelsen og en gruslagt turvei som forbinder tettbebyggelsen på Ammerud med sentrale områder i Lillomarka med blant annet markastuen Lilloseter. Turveien er intensivt brukt hele året. Det samme gjelder det tette nettverk av stier. Også her finnes det mange kulturminner og grove grantrær som i de fleste områder i Lillomarka. Et viktig moment i verdisetningen av Breisjøen som er helt glemt i beskrivelsen er at Oslo kommune har begynt bygging av en ny vannledning fra Holsfjorden. Når den er ferdigstilt er det god grunn til å tro at de gamle reservekildene som Breisjøen kan bli friggitt til allmenheten og friluftsliv. Dette betyr at det ligger et enormt potensial for fremtidig bruk av dette område. «Potensialet for fremtidig bruk er også et vurderingskriterium i verdisetningen. I tillegg har Huken pukkverk blitt lagt ned og det etableres et nytt naturområde med dirkete tilknytninger til Breisjøområdet. Også denne store endringen vil sannsynligvis gi en enda større bruk og betydning av hele skogsområdet ved Breisjøen. Deler av området er administrativt vernet som «Verneområder for friluftsliv» i flerbruksplanen for Oslo kommune (Breisjøen sørøst/Huken nord. I beskrivelsen av denne verneformen står det blant annet: «områdene har høy opplevelsesverdi på grunn av spesielle landskaps- og friluftslivskvaliteter». Oppsummert bør området klassifiseres som svært viktig friluftslivsområde.

ID 23374 Grefsenkollen nordvest - er svært mye brukt pga den lite trafikkerte veien opp til Grefsenkollen restaurant som er en av Oslos mest populære motbakker til både løping og sykling. Denne strekningen brukes av svært mange daglig gjennom hele året. Dessuten fine utsiktspunkter både fra veien og Sanatoriestien som krysser området. Området burde verdsettes med verdi 5 på kriteriet bruksfrekvens nettopp fordi dette område har en jevnt høy bruk gjennom hele året. Mange av brukere er regionale brukere pga mulighet for motbakketrening og utsiktspunkter langs med veien. Burde derfor få verdi 4 på dette kriteriet (nasjonale og regionale brukere)

ID 25771 Bånkallåsen - Dette er et variert skogsområde med store deler med gammel eventyrsk, et lite tjern og utsiktspunkter fra Bånkallåsen. Det er to viktige naturtyper i området: en mindre rikmyr rett vest for Bånkallåsen og en frisk kalkfuruskog omkring Bamsetjern. Mange umerkede stier. Området grenser til Nittedal kommune sin marka, som er klassifisert som A-område uten at opplevelsesverdien eller bruksfrekvensen er en annen når man krysser kommunegrensen. Bånkallåsen bør klassifiseres som A-område pga en høy opplevelsesverdi.

ID 24175 Grytebekken – deler av dette området er villmarkspreget med store opplevelseskvaliteter pga varierte naturtyper som myrer, bekk, utsikt over vannspeil og mot byen, større områder med grov skog som er registret som gammelskog. I tillegg er det flere fredete kulturminner registrert i område (f.eks. fangstgroper). Av disse årsak burde dette området helt klart klassifiseres med verdi 5 på kriteriet opplevelseskvaliteter og registreres som et A-område. Et tett nettverk av stier som ikke er tegnet inn i kartene, som brukes mye til sykling og turgåing i tillegg til blåstien og 2 skiløyper vitner om en omfattende bruk gjennom hele året og bør verdsettes som 4 i bruksfrekvens.

I Nordmarka må spesielt følgende områder utheves:

ID 103 589- Skogområde ved Sander gård – området er svært variert. Ett spennende kulturlandskap går over i gammel og eldre blandingsskog som er gjennomvevd av et tett nettverk med stier. Området er populært til stisykling og stiløping. I den siste tiden er flere 10-talls kulturminner oppdaget i området og man jobber med å etablere informasjonstavler til publikum. Området er let tilgjengelig for alle brukergrupper fra Greveveien. Området bør klassifiseres som svært viktig pga bruksfrekvens og kulturminnene.

ID 104 470 Dausjøen vest – også i dette område finner vi både en gammel kulturlandskap, eventyrskoger med mange stier, myrdrag, elver og et større vann. Skogen er riktig nok ikke den mest brukte, men med store opplevelseskvaliteter og mange viktige miljøregistreringer, samt flotte utsiktspunkter over Dausjøen. Fra beskrivelsen er det tydelig at referansegruppen har satt en lav verdi pga lite tilrettelegging og en påstått lav bruksfrekvens. Dette er ikke i tråd med veilederen og bør derfor rettes. Området bør klassifiseres som svært viktig pga opplevelseskvaliteten som ligger i en særdeles avvekslingsrikt og spesielt landskap med store naturverdier for friluftsliv.

ID 104 467 Dausjøen øst – bruksfrekvensen til dette området er feil kvantifisert. Området grenser til Greveveien og stinettet brukes intensivt av turgåere, stisyklistere og til hundetrening. På de mange parkeringslommene står det alltid biler parkert. Man finner også mange flotte utsiktspunkter i den åpne furuskogen. Bruken er stor og området bør klassifiseres som svært viktig for friluftsliv.

ID 100 332 Maridalsvannet – bruksfrekvensen bør likestilles med bruksfrekvensen til f.eks. Grefsenkleiva alpinanlegg. Det er bare på vinteren området er brukt, men til gjengjeld svært intensivt til både skøyting og ski.

ID 109 467 Fagervannsåsen – med det tett stinettverk i sørsiden, rett opp fra utfartsparkering og bussholdeplassen bør bruksfrekvensen bli justert opp fra 3 til 4 og hele område klassifiseres til svært viktig. Stiene brukes mye til løping, stisykling, hesteridning, og selvsagt turgåing. Flere av stiene er blåmerket og fører til/fra det svært populære Fagervann. Også opplevelseskvaliteten er langt større en anslått av referansegruppen. Naturen er variert med flotte åpne Furuskoger med mange utsiktspunkter i sør, fugleleik med orrfugl, noen gamle eventyrskoger nord for Fagervann, flere myrområder og flere tjern. Rypetjern i nord er en av de mest populære fluefiskevann i denne delen av marka, den er lett tilgjengelig og samtidig oppsiktsvekkende idyllisk med flotte flytemyrer. Fine leierplasser som alltid er opptatt.

ID 109 857 Lørenskoghøgda – også her ble åpenbart totalverdien av området bestemt av den antatt lave bruken uten at dette på noen måte er støttet med fakta. Lørenskoghøgda er et flott område med gammel furuskog på kollene, med utsiktspunkter, trange daler, bratte skrenter og artsrike myrer. I nordvest ved Ospetjern og Langdalsbekken er det to nasjonalt viktige naturtyper (A); omkring Ospetjern er et område med eldre granskog, en del lauvskog, bergvegger og rik kalkpåvirket vegetasjon. Området er lett tilgjengelig fra Greveveien og Liggernveien. Den ligger riktignok lengre inn i marka, men med dagens el-sykler er ikke dette lengre et hindre for folk flest. Skogen er flott å gå i fordi den er åpen, og skuterløypa er en av Nordmarkas fineste. Det er ikke behov for tilrettelegging for det enkle friluftsliv som her finner det meste man leter etter når man ønsker å gå en avvekslingsrikt skogstur. Pga opplevelseskvalitetene for friluftslivet bør området klassifiseres som svært viktig.

For Lillomarkas Venner

Ulrike Jüse
Styremedlem

Håvard Pedersen
Styremedlem